Lietas Nr. 11518002822
KA04-0457-25/13
ECLI:LV:RAT:2025:1009.11518002822.5.S

SPRIEDUMS

Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2025. gada 9. oktobrī

Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Diāna Dumbre,

tiesnese Baiba Jakobsone,

tiesnese Ligita Kuzmane,

piedaloties zvērinātai advokātei Ingai Laucei,

prokuroram Kasparam Ķikutam,

atklātā tiesas sēdē izskatīja krimināllietu saistībā ar apsūdzētā /Persona C/, personas kods /Personas kods A/, aizstāves Ingas Lauces apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas tiesas 2024. gada 18. septembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

Tiesas kolēģija konstatēja

[1] /Persona C/ nelikumīgi pārvietoja tabakas izstrādājumus ievērojamā apmērā.

/Persona C/ īstenojot savu noziedzīgo nodomu, kas vērsts uz tabakas izstrādājumu pārvietošanu, 2022. gada 23. augustā ap plkst. 08.00 no teritorijas /Adrese A/, uz /Adrese B/, ar savā lietošanā esošo transportlīdzekliHonda Insight, valsts reģistrācijas numurs /TL numurs/, pārvietoja (pārvadāja) precīzi nenoskaidrotos apstākļos iegūtus tabakas izstrādājumus, kas nebija marķēti ar Latvijas Republikas akcīzes nodokļa markām – 10 000 cigaretes "Winston", 10 000 cigaretes "NZ Gold", 400 cigaretes "Richmond". Pavisam kopā /Persona C/ nelikumīgi pārvietoja 20 400 cigaretes, kas atbilstoši likuma "Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību" 23.^{1} panta trešās daļas 1. punktam atzīstams par ievērojamu apmēru. Tādā veidā /Persona C/, nelikumīgi pārvietojot tabakas izstrādājumus ievērojamā apmērā, pārkāpa likuma "Par akcīzes nodokli" 33. panta otrajā un trešajā daļā noteikto aizliegumu pārvietot Latvijas Republikā akcīzes preces, par kurām nav samaksāts akcīzes nodoklis, kā arī tabakas izstrādājumus, kas nav marķēti ar akcīzes nodokļa markām.

Ar savām darbībām /Persona C/ izdarīja noziedzīgu nodarījumu, kas paredzēts Krimināllikuma 221. panta pirmajā daļā.

[2] Ar Rīgas pilsētas tiesas 2024. gada 18. septembra spriedumu /Persona C/ atzīts par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, kas paredzēts Krimināllikuma 221. panta pirmajā daļā par to, ka nelikumīgi pārvietoja tabakas izstrādājumus ievērojamā apmērā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 4 (četriem) mēnešiem.

Soda izciešanu nospriests skaitīt no aizturēšanas dienas.

Soda izciešanā ieskaitīts /Persona C/ aizturēšanā pavadītais laiks no 2022. gada 23. augusta līdz 2022. gada 25. augustam (divas dienas).

Drošības līdzeklis nav piemērots.

Izlemts par kaitējuma kompensācijas piedziņu par labu cietušajam, procesuālajiem izdevumiem un par rīcību ar lietiskajiem pierādījumiem.

[2] Saskaņā ar pirmās instances tiesas spriedumu

/Persona C/ īstenojot savu noziedzīgo nodomu, kas vērsts uz tabakas izstrādājumu pārvietošanu turpmākas realizācijas nolūkā, mantkārīgu motīvu vadīts, 2022. gada 23. augustā ap plkst. 08.00 no teritorijas /Adrese A/, uz /Adrese B/, ar savā lietošanā esošo transportlīdzekliHonda Insight, valsts reģistrācijas numurs /TL numurs/, pārvietoja (pārvadāja) precīzi nenoskaidrotos apstākļos iegūtus tabakas izstrādājumus, kas nebija marķēti ar Latvijas Republikas akcīzes nodokļa markām – 10 000 cigaretes “Winston”, 10 000 cigaretes “NZ Gold”, 400 cigaretes “Richmond”. Pavisam kopā /Persona C/ nelikumīgi pārvietoja 20 400 cigaretes, kas atbilstoši likuma “Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību” $23.^{1}$ panta trešās daļas 1. punktam atzīstams par ievērojamu apmēru. Tādā veidā /Persona C/, nelikumīgi pārvietojot tabakas izstrādājumus ievērojamā apmērā, pārkāpa likuma “Par akcīzes nodokli” 33. panta otrajā un trešajā daļā noteikto aizliegumu pārvietot Latvijas Republikā akcīzes preces, par kurām nav samaksāts akcīzes nodoklis, kā arī tabakas izstrādājumus, kas nav marķēti ar akcīzes nodokļa markām.

Ar savām darbībām /Persona C/ izdarīja noziedzīgu nodarījumu, kas paredzēts Krimināllikuma 221. panta pirmajā daļā.

[3] Par Rīgas pilsētas tiesas 2024. gada 18. septembra spriedumu apelācijas sūdzību iesniedza apsūdzētā /Persona C/, kurā lūdz atcelt spriedumu pilnībā un taisīt jaunu, attaisnojošu spriedumu.

Aizstāve norāda, atzinums, ka /Persona C/ pārvietoja tabakas izstrādājumus ievērojamā apmērā, kas izriet no paša apsūdzētā, cietušā, un liecinieku liecībām un pārējiem lietas materiālos fiksētiem un tiesas izmeklēšanā pārbaudītiem pierādījumiem, ir nepamatots un atrodas tiešā pretrunā ar ziņām par faktiem, kuri noskaidroti.

/Persona C/ vaina nav pierādīta, viņa darbību subjektīvā puse nav pētīta un ņemta vērā, taisot spriedumu.

/Persona C/ pirmstiesas izmeklēšanā (*116.-119. lapa*) liecinājis, ka 2022. gada 23. augustā, būdams taksometra vadītājs, /Adrese A/ konkrētā vietā no nepazīstama cilvēka uzņēma savā automašīnā kravu-brūnu, aizlīmētu kartona kasti bez uzrakstiem un melnu polietilēna maisu ar aizsietu galu un melnu, satītu maisu ar saturu. Krava atbilstoši vīrieša norādei par samaksu bija jāaizved uz konkrētu adresi /Adrese B/, kur jānodod cilvēkam ar konkrētu automašīnu. To, kas atrodas iesaiņojumos ieraudzījis tikai pēc tam, kad policijas darbinieki viņu aizturēja un iesaiņojumus atvēra.

Liecību pārbaudē uz vietas (*123.-124.lapa*) /Persona C/ parādījis vietas, par kurām liecinājis, t.sk., vietu, kur uzņēma kravu. Kratīšanas protokols un apskates protokols, pielikumā esošās fotogrāfijas apstiprina /Persona C/ liecību par iesaiņojumu necaurskatāmību. Procesa virzītāja ierosinājumā par kratīšanas izdarīšanu, tāpat ir norādīts, ka /Persona C/ ir paziņojis policijas darbiniekiem pēc aizturēšanas, ka nezina, kas atrodas kastē un maisā automašīnas bagāžniekā. Tādējādi /Persona C/ liecība nepierāda viņam inkriminētā noziedzīgā nodarījuma pilnu sastāvu - iztrūkst subjektīvās puses.

Cietušais ir liecinājis vienīgi par kaitējuma apmēru, kāds ir piedzenams šajā lietā, tas nepierāda /Persona C/ vainu.

Liecinieks /Persona D/ tiesas sēdē liecināja, ka viņš notikuma dienā /Persona C/ novēroja un viņam sekoja no droša attāluma, tādēļ viņš neredzēja /Persona C/ un viņa darbības vietā, kur viņš uzņēma mašīnā kravu. /Persona D/ liecības par to, ka, atverot automašīnu, uzreiz bija redzams, ka tajā atrodas cigaretes, atspēko ieraksti pieminētajā kratīšanas un apskates protokolā. Līdz ar to arī liecinieka /Persona D/ liecība neapstiprina /Persona C/ vainu tīšās apzinātās prettiesiskās darbībās ar cigaretēm.

Tiesa nepamatoti nesaskata rupjus /Persona C/ procesuālo tiesību pārkāpumus pie aizturēšanas, kā arī izņemtā lietiskā pierādījuma pieļaujamību Kriminālprocesa likuma normu pārkāpuma dēļ.

Tiesā /Persona D/ liecināja, ka uz aizturēšanas brīdi /Persona C/ procesuālā statusa nebija, tātad arī nebija procesuālo tiesību. Neviens viņam nekādas tiesības neskaidroja. Pretrunā ar to ir Ierosinājuma teksts 29. lapā, kur tika norādīts, ka /Persona C/ ir ticis paziņots par aizturēšanu pirms automašīnas pārvietošanas uz policijas stāvlaukumu. Tiesai nebija pamata neticēt /Persona D/ liecībai par to, ka /Persona C/ viņa ieskatā procesuālā statusa nebija un tādēļ tiesības viņam skaidrotas netika, līdz ar to arī netika nodrošinātas Kriminālprocesa likuma $60.^2$ pantā paredzētās tiesības.

Tas netraucēja /Persona D/ pēc /Persona C/ faktiskās aizturēšanas, pa ceļam uz policijas ēku “parunāt ar /Persona C/ par cigaretēm” (*sk. viņa tiesā sniegto liecību*). Ņemot vērā paša /Persona D/ (*15. lapa*) ziņojumā norādīto, ka viņš pārbaudīja informāciju par iespējamām prettiesiskām darbībām ar cigaretēm un tieši /Persona C/ vadīto auto, kļūst acīmredzami, ka policijas darbinieks vēl pirms faktiskās /Persona C/ aizturēšanas apzināti pārkāpa /Persona C/ tiesības uz aizstāvību, pie šādiem apstākļiem iegūstot viņa “vainas “ lietiskos pierādījumus. Ja bija aizdomas, ka /Persona C/ izdara noziedzīgu nodarījumu vai ir tajā iesaistīts, tad policijas darbinieka obligāts pienākums bija paziņot /Persona C/ par aizturēšanu, izskaidrot viņam procesuālās tiesības, nodrošināt šo tiesību īstenošanu. Lietas 94. lapā ir aizturētā nopratināšanas protokols, kurā arī nav atzīmes par to, ka /Persona C/ būtu izsniegtas vai izskaidrotas viņa procesuālās tiesības.

Pie šāda sākotnēja Kriminālprocesa likuma $60.^2$ panta pārkāpuma iegūto lietisko pierādījumu pieļaujamība ir augstākā mērā apšaubāma, un pirmās instances tiesa nav devusi pienācīgu novērtējumu nedz personas pamattiesību pārkāpumam, nedz pierādījumu pieļaujamībai.

[4] Apsūdzētais pievienojās aizstāves apelācijas sūdzībai. Apelācijas instances tiesā liecības nesniedza.

[5] Aizstāve norādīja, ka uztur iesniegto apelācijas sūdzību atbilstoši tajā norādītajai motivācijai.

[6] Prokurors apelācijas instances tiesas sēdē norādīja, ka iesniegto apelācijas sūdzību neatzīst par pamatotu, savukārt pirmās instances tiesas spriedums ir atstājams negrozīts.

Motīvu daļa

[7] Izvērtējusi apelācijas sūdzības motīvus, pārbaudījusi pierādījumus lietā, kā arī uzklausījusi procesā iesaistītās personas, Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija (turpmāk arī – tiesas kolēģija) atzīst, ka aizstāves iesniegtā apelācijas sūdzība nav pamatota. Vienlaikus tiesas kolēģija atzīst, ka Rīgas pilsētas tiesas 2024. gada 18. septembra spriedums ir atceļams daļā par /Persona C/ atzīšanu par vainīgu un sodīšanu pēc Krimināllikuma 221. panta pirmās daļas, par soda izciešanas termiņā ieskaitāmo laiku. Atceltajā daļā taisāms jauns spriedums, pārējā daļā pirmās instances tiesas spriedums atstājams negrozīts.

[8] Tiesas kolēģija uzskata, ka lietā šajā daļā taisāms jauns notiesājošs spriedums. Apelācijas instances tiesa sniedz jaunu noziedzīgā nodarījuma aprakstu, izslēdzot no pirmās instances tiesas par pierādītu atzītā noziedzīgā nodarījuma apraksta norādi, ka /Persona C/ tabakas izstrādājumu pārvietoja turpmākas realizācijas nolūkā, mantkārīgu motīvu vadīts.

[9] Krimināllikuma 221. panta pirmajā daļā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas laikā paredzēta atbildība par alkoholisko dzērienu vai tabakas izstrādājumu nelikumīgu izgatavošanu (ražošanu), uzglabāšanu, pārvietošanu (pārvadāšanu) vai realizāciju, ja tā izdarīta ievērojamā apmērā.

Krimināllikuma 221. pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma objekts ir tautsaimniecības intereses akcīzes preču – tabakas izstrādājumu – aprites sfērā, savukārt priekšmets – alkoholiskie dzērieni vai tabakas izstrādājumi.

Ar tabakas izstrādājumu pārvietošanu (pārvadāšanu) jāsaprot tabakas izstrādājumu pārvietošana telpā, nogādājot tos no vienas vietas uz otru (pa sauszemi, ūdeni, gaisu), izmantojot transportlīdzekli vai citādā veidā (U. Krastiņš, V. Liholaja, D. Hamkova, *Krimināllikuma komentāri. Trešā daļa (XVIII-XXV nodaļa). Trešais papildinātais izdevums. Rīga:* Tiesu namu aģentūra*, 2023., 253., 248. lpp.*).

Priekšmeta pārvadāšanu jeb noziedzīgā nodarījuma objektīvo pusi šajā lietā veido vairākas savstarpēji saistītas darbības – priekšmeta iekraušana un tā vešana ar automašīnu.

[10] Tiesas kolēģija uzskata, ka /Persona C/ vaina nelikumīgā tabakas izstrādājumu ievērojamā apmērā pārvadāšanā tiesas kolēģijas konstatētajos faktiskajos apstākļos [1], ir pierādīta pilnībā ar ziņām par faktiem, kas izriet no liecinieku liecībām un rakstveida pierādījumiem lietā.

[11] Ar 2022. gada 1. septembra apskates protokolā fiksētajām ziņām par tabakas izstrādājumu, kuri izņemti 2022. gada 23. augusta kratīšanas laikā (kratīšanas protokols – *lietas 1. sēj. 31.–32. 35.lapa*) /Persona C/ lietošanā esošajā automašīnāHonda Insight, valsts reģistrācijas numurs /TL numurs/, apstiprinās fakts, ka /Persona C/ pārvadāja apsūdzībā norādīto tabakas izstrādājumu, kas nebija marķēti ar Latvijas Republikas akcīzes nodokļa markām, daudzumu (*lietas 1. sēj. 36.–40. lapa*).

Saskaņā ar likuma "Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību" $23.^1$ panta trešās daļas 1. punktu pārvadātais daudzums atzīstams par ievērojamu apmēru.

[12] Tiesas kolēģija netic /Persona C/ izvirzītajai versijai, ka viņš nezināja, kas atrodas automašīnas bagāžniekā. /Persona C/ norādītie apstākļi, ka viņu pēc izbraukšanas no /Persona H/ īpašuma teritorijas apturēja kāds vīrietis, kurš palūdza aizvest mantas līdz centram, kur tās jāatdod citam vīrietim, neapstiprinās ar lietas materiālos iegūtajiem pierādījumiem.

[12.1] Ar liecinieka /Persona I/ liecībām pierādīts, ka transportlīdzekliHonda Insightviņš iznomāja uzņēmumam, pamatojoties uz rakstveida līgumu. /Persona C/ nepazīst. To, ka transportlīdzekļa turētājs ir /Nosaukums B/, apliecina tehniskās pases ieraksti (*lietas 1.sēj. 17. lapa*).

[12.2] Lietā noskaidrots, ka, veicot informācijas pārbaudi par iespējamu tabakas izstrādājumu pārvadāšanu un uzglabāšanu ar transportlīdzekli Honda Insight, pieņemts lēmums to novērot. Minētais apstiprinās ar liecinieka, policijas darbinieka /Persona D/ tiesas sēdē sniegtajām liecībām un sagatavoto ziņojumu (*lietas 1.sēj. 15. lapa*).

[12.3] No /Persona D/ ziņojuma (*lietas 1.sēj. 15.lapa*) izriet, ka /Persona C/, atbildot uz jautājumu, kas atrodas kastē un maisā, norādīja, ka nezina.

Tiesas kolēģija netic, ka /Persona C/ neredzēja, kas ir maisos un nezināja, ko pārvadā.

Atbilstoši no transportlīdzekļa Honda Insight izņemto iepakojumu 2022. gada 1. septembra apskates protokolam (*lietas 1.sēj. 36.-40. lapa*) apsūdzībā norādītās cigaretes bija ievietotas melnas krāsas polietilēna iepakojumos, aizlīmētas ar brūnas krāsas līmlenti un kartona kastē. /Persona D/ liecināja, lai gan bagāžniekā cigaretes bija iepakotas un virsū pārsegts kaut kas pāri, to atsedzot, varēja redzēt, ka maisos ir cigaretes.

Tiesas kolēģija secina, ka /Persona D/ liecības ir ticamas, jo no minētā apskates protokola skaidri redzams, ka polietilēna maisi ir plāni un nav tādi, kuriem cauri nevarētu redzēt. Turklāt maisus ar cigaretēm automašīnas bagāžniekā ar lielu ticamību iekrāva bez pārsega, no kā izriet, ka apsūdzētais redzēja maisu saturu.

[12.4] /Persona C/ liecības par satikto vīrieti, kas nodevis viņam mantas, lai tās aizvestu līdz autostāvvietai /Adrese/ par 50 EUR, pat palīdzot mantas iekraut, sniedzis 2022. gada 21. septembrī.

/Persona C/ pirmstiesas procesā liecībās norādīja, ka pie aizturēšanas mutiski stāstījis par saņemto kravu no kāda vīrieša, bet policijas darbinieki to nav ņēmuši vērā.

Tiesas kolēģija secina, ka /Persona C/, sniedzot liecības, satikto vīrieti nav aprakstījis. Arī turpmāk lietā /Persona C/ nav sniedzis nekādas ziņas, kas ļautu identificēt šo personu.

Ievērojot to, ka /Persona C/ liecināja par nepazīstamā vīrieša atrašanās vietu netālu no /Persona H/ viesu nama un nav sniedzis identificējošas ziņas par šo vīrieti, kas nodeva /Persona C/ cigaretes, tiesas kolēģija atzīst, ka /Persona C/ liecības nav ticamas, ir izdomātas, nolūkā izvairīties no krimināltatbildības.

[12.5] Kā izriet no apsūdzētā liecību pārbaudes uz vietas (*lietas 1. sēj. 123.-124. lapa*), sākotnēji /Persona C/ ieradās pie /Persona H/ un pēc viņa apmeklējuma satika vīrieti, no kura paņēma iepakojumus.

Tiesas kolēģija secina, ka ar lietā iegūtajiem pierādījumiem neapstiprinās apsūdzētā norādītais par kādas personas, kura iedod pārvadāt cigaretes, satikšanu, pie tam, netālu no /Persona H/ viesu nama.

Saskaņā ar policijas darbinieku sniegto informāciju /Persona C/ transportlīdzekli sāka novērot /Adrese D/, pie t/c /Nosaukums/. /Persona C/ brauca /Nosaukums A/virzienā, iebrauca /Adrese A/, pēc kā izbrauca no teritorijas un devās /Nosaukums C/ centra virzienā. Policijas darbinieki jau atradās pie teritorijas, kur /Persona C/ satikās ar /Persona H/, un veica /Persona C/ transportlīdzekļa izsekošanu. /Persona C/, izbraucot no /Persona H/ teritorijas, pabrauca garām policijas netrafarētajam transportlīdzeklim. Cita ceļa, kur /Persona C/ varētu aizbraukt, nebija. Minētais apstiprinās arī ar publiski pieejamo informāciju no kartes.

No liecinieku /Persona H/, /Persona D/, apsūdzētā liecībām izriet, ka /Persona H/ viesu namā /Persona C/ atradās neilgi, ieradās ap plkst.8.00, atradās apmēram pusstundu. /Persona C/ liecināja, ka nepazīstamo vīrieti viņš satika īsi pēc plkst. 8.00. /Persona C/ tika aizturēts plkst. 8.30 (*lietas 1.sēj. 93. lapa*). /Persona D/ liecības apstiprina, ka /Persona C/ bija iebraucis viesu nama teritorijā, kas sakrīt ar /Persona H/ un /Persona C/ liecināto. Novērojot transportlīdzekli, dienesta automašīna atradās netālu, bet ne pie vārtiem, jo tad tiktu pamanīti.

Tas, ka brīdī, kad /Persona C/, atrodoties pie /Persona H/, neatradās policijas darbinieku redzeslokā, nemaina konstatēto, ka pēc izbraukšanas no šīs vietas, /Persona C/ veikt kādas darbības ar nepazīstamo vīrieti nevarēja.

Lietas materiālos nav atrodami pierādījumi, ka kāds no policijas darbiniekiem būtu redzējis /Persona C/ satikto vīrieti. Turklāt no "/Adrese A/" teritorijas virzienā, kurā devās /Persona C/, ved tikai viens ceļš. Šādos apstākļos /Persona C/ nevarēja, policijas darbinieku nepamanītam, satikt vīrieti, apstāties, palīdzēt iekraut mašīnā iepakojumus, noskaidrot vietu, uz kurieni jāved paciņa, ņemot vērā, ka policijas darbinieki sekoja /Persona C/ vadītajai automašīnai. Turklāt jāņem vērā fakts, ka /Persona C/ aizturēts īsā laika posmā pēc izbraukšanas no viesu nama teritorijas.

Ņemot vērā iegūtās ziņas par faktiem, tiesas kolēģija secina, ka /Persona C/ tabakas izstrādājumus ieguva nenoskaidrotos apstākļos.

Taču neatkarīgi no tā, kādos apstākļos /Persona C/ ieguva cigaretes, tiesas kolēģija uzskata, ka ārpus saprātīgām šaubām ir pierādīts, ka apsūdzētais nelikumīgi pārvietoja apsūdzībā minētos tabakas izstrādājumus.

[13] Krimināllikuma 221. panta pirmajā daļā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas laikā paredzēta atbildība par alkoholisko dzērienu vai tabakas izstrādājumu nelikumīgu izgatavošanu (ražošanu), uzglabāšanu, pārvietošanu vai realizāciju, ja tā izdarīta ievērojamā apmērā (panta redakcija: 01.01.2022. - 09.06.2025.).

Minētais noziedzīgais nodarījums ir ar formālu sastāvu, kas nozīmē, ka tas ir pabeigts ar brīdi, kad persona veic nelikumīgu tabakas izstrādājumu pārvietošanu, konkrētajā gadījumā pārvadāšanu.

[14] Tādējādi no subjektīvās puses nelikumīga tabakas izstrādājumu pārvadāšana ir tīšs nodarījums, ko raksturo tiešs nodoms, jo persona apzinās darbību kaitīgumu un tās apzināti veic.

Krimināltiesību teorija izdala šādas noziedzīgā nodarījuma subjektīvās puses pazīmes: vainu nodoma vai neuzmanības formā, motīvu un mērķi jeb nolūku. (U. Krastiņš, V. Liholaja. *Krimināllikuma komentāri. Pirmā daļa (I-VIII^{2}nodaļa). Trešais papildinātais izdevums. Rīga:* Tiesu namu aģentūra, *2021., 56.–57. lpp.*).

Krimināllikuma 221. pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu raksturo tiešs nodoms, savukārt motīvs un nolūks nav šī noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīme.

Tā kā motīvs un nolūks minētā panta dispozīcijā nav iekļauts nodarījuma sastāva obligāto pazīmju skaitā, tas neietekmē noziedzīgā nodarījuma kvalifikāciju, proti, to pierādīšana nav nepieciešama, lai konstatētu noziedzīgā nodarījuma sastāvu.

Ja motīvs nav noziedzīga nodarījuma sastāva obligāta pazīme, tad tas var būt soda ietekmējošs apstāklis, tomēr tikai tādā gadījumā, ja noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas motīvs lietā ir noskaidrots. Savukārt, ja tas nav noskaidrots, tiesai sods jānosaka, ņemot vērā citus lietā konstatētos apstākļus (*Senāta Krimināllietu departamenta 2025. gada 11. decembra lēmums lietā Nr. 16870001809, SKK-70/2025, ECLI:LV:AT:2025:1211.16870001809.7.L*).

[15] Pirmās instances tiesa konstatējusi, ka /Persona C/ noziedzīgo nodarījumu nelikumīgu tabakas izstrādājumu pārvietošanu izdarījis turpmākas realizācijas nolūkā, mantkārīgu motīvu vadīts.

Saskaņā ar Krimināllikuma 48. panta pirmās daļas 11. punktu par /Persona C/ atbildību pastiprinošu apstākli pirmās instances tiesa atzinusi to, ka noziedzīgais nodarījums izdarīts mantkārīgu tieksmju dēļ.

Tiesas kolēģija secina, ka pirmās instances tiesa spriedumā nav norādījusi, ko ir noskaidrojusi par apsūdzētā izdarītā noziedzīgā nodarījuma motīviem, nolūku, nav sniegusi argumentus, motīvus, kāpēc atzīst, ka nelikumīga tabakas izstrādājumu pārvietošana izdarīta turpmākas realizācijas nolūkā, mantkārīgu tieksmju dēļ.

Tiesas kolēģija secina, ka kriminālprocesā nav iegūti nekādi pierādījumi tam, ka apsūdzētais vēlējās vai gatavojās realizēt pārvietotos tabakas izstrādājumus. Tāpat kriminālprocesā nav iegūti nekādi pierādījumi par apsūdzētā jebkādu materiālu ieguvumu vai pat solījumu to saņemt.

Tiesas kolēģija uzskata, lai arī apsūdzētais nelikumīgi pārvietoja tabakas izstrādājumus ievērojamā apmērā, kas pēc daudzuma pārsniedz personīgajām vajadzībām saprātīgi nepieciešamo, tomēr gan realizācijas nolūks, gan mantkārīgas tieksmes ir jāpierāda, nevis jāprezumē no preces daudzuma vien.

Lietā nav noskaidrots un nav iegūtas ziņas, kādu motīvu un nolūku vadīts apsūdzētais nelikumīgi pārvietoja tabakas izstrādājumus.

Tāpat lietas materiālos nav neviena tieša vai netieša pierādījuma, kas apliecinātu, ka apsūdzētais būtu guvis, būtu tam solīta vai viņš būtu cerējis uz konkrētu materiālu atlīdzību. Pats pārvadāšanas fakts automātiski neapliecina nedz realizācijas nolūku, nedz mantkārīgu motīvu, jo tas var būt saistīts arī ar nemantiskiem apstākļiem.

Tiesas kolēģija uzskata, līdz ar to nav atzīstams, ka apsūdzētais noziedzīgo nodarījumu izdarīja turpmākas realizācijas nolūkā, mantkārīgu motīvu vadīts.

[16] Tiesas kolēģija uzskata, ka nav apstiprinājies apelācijas sūdzībā norādītais, ka apsūdzētajam pie aizturēšanas netika izskaidrotas procesuālās tiesības, nedz tās izsniegtas, līdz ar to arī netika nodrošinātas Kriminālprocesa likuma 60^2.pantā paredzētās tiesības, ka lietiskie pierādījumi iegūti nelikumīgi.

[17] No pierādījumiem izriet, ka, apstādinot transportlīdzekli Honda Insight, /Persona C/ labprātīgi atvēra automašīnas bagāžnieku.

Kā izriet no 2022. gada 23. augusta aizturēšanas protokola plkst. 8.30 (*lietas 1. sēj. 93. lapa*) /Persona C/ saņēma latviešu valodā izrakstu no likuma par viņa tiesībām un pienākumiem, kas noteikti Kriminālprocesa likuma 63.-64. pantā. /Persona C/ atteicās parakstīt protokolu.

[18] Tiesas kolēģija uzskata, tas, ka /Persona C/ atteicās protokolu parakstīt, noskaidrotajos apstākļos nenozīmē, ka viņš nav saņēmis izrakstu no Kriminālprocesa likuma par savām tiesībām. Ziņas, ka /Persona C/ pēc protokola sagatavošanas datuma par minēto būtu liecinājis, krimināllietas materiāli nesatur. /Persona C/ atteikšanās parakstīt protokolu ir viņa tiesības, kas apstiprina, ka protokolā parakstīties viņš nevēlējās, bet atbilstoši protokolā norādītajam saņēma tiesības un izteica vēlmi paziņot par viņa aizturēšanu meitai. Protokolā nav izdarīti labojumi un papildinājumi. Nav atzīmes, ka /Persona C/ nebūtu bijis spējīgs parakstīties.

Tāpat par kādu apsūdzētā tiesību neievērošanu vai pārkāpumu neliecina arī aizstāves norādītais 2022.gada 23.augusta aizturētā nopratināšanas protokols. No tā redzams, ka /Persona C/ izmantojis savas tiesības neliecināt un atteicies parakstīt protokolu. Protokols nesatur nekādas apsūdzētā piezīmes, ka viņam liegtas kādas tiesības. Par kādu tiesību aizskārumu – izraksta par tiesībām nesaņemšu vai kādu citu, apsūdzētais nav lietā darījis zināmu arī vēlāk.

[19] Tiesas kolēģija secina, ka kratīšana /Persona C/ lietošanā esošajā automašīnā notikusi, ievērojot Kriminālprocesa likuma 179.-182.pantā paredzēto kārtību.

Brīdī, kad /Persona C/ labprātīgi atvēra bagāžnieku, kratīšana netika veikta. Transportlīdzekļa kratīšana veikta 2022. gada 23. augustā plkst. 15.17, klātesot /Persona C/ (*lietas 1. sēj. 31. lapa*). Izmeklēšanas tiesnese kratīšanu atzina par likumīgu. Protokola kopiju /Persona C/ saņēma tajā pašā datumā, bet parakstīt to arī atteicās.

[20] Tiesas kolēģija uzskata, ka apsūdzētā darbībās ir konstatējamas visas Krimināllikuma 221. panta pirmajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmes – objektīvā puse [9] – [12] un subjektīvā puse.

Pārvadājot tabakas izstrādājumus – cigaretes bez Latvijas Republikas akcīzes nodokļa markām, apsūdzētais to darīja apzināti, saprotot savu darbību kaitīgumu, t.i., izdarīja noziedzīgo nodarījumu ar tiešu nodomu.

[21] Tiesas pienākums ir noteikt vainīgajai personai tiesisku, pamatotu un taisnīgu sodu saskaņā ar Krimināllikuma 46. pantā norādītajiem soda noteikšanas vispārīgajiem principiem, ievērojot Krimināllikuma 35. pantā noteikto soda mērķi.

Soda piemērošanai jābūt individualizētai. Nosakot sodu, jāņem vērā izdarītā nodarījuma raksturs un radītais kaitējums, vainīgā personība, atbildību mīkstinošie un pastiprinošie apstākļi un to, ka nav pieļaujams kādu no minētajiem faktiem ignorēt vai pieminēt formāli, neizvērtējot to būtību. Nav pieļaujams kādam no minētajiem faktiem piešķirt pārāk lielu nozīmi salīdzinājumā ar citiem (*sk. Senāta Krimināllietu departamenta un Krimināllietu tiesu palātas 2008.gada 1.jūlija kopsapulces lēmuma „Par vienveidīgu tiesību normu piemērošanu soda noteikšanā" 2., 4.punktu, pieejams:* http://www.at.gov.lv/lv/judikatura/tiesnesu-kopsapulcu-lemumi/kriminallietu- departaments).

Krimināllikuma 46. pantā reglamentēti soda noteikšanas vispārīgie principi jeb pamatprasības, kas obligāti ņemamas vērā, nosakot sodu katrā konkrētā gadījumā, neatkarīgi no izskatāmās krimināllietas specifikas un īpatnībām.

Saskaņā ar šī panta pirmo daļu sodu nosaka tādā apmērā, kādu par izdarīto noziedzīgo nodarījumu paredz Krimināllikuma Sevišķās daļas attiecīgā panta sankcija.

Atbilstoši Krimināllikuma 46. panta otrajai daļai, nosakot soda veidu, ņem vērā izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu, kā arī vainīgā personību. Savukārt šā panta trešā daļa noteic, ka, nosakot soda mēru, ņem vērā atbildību mīkstinošos un pastiprinošos apstākļus.

Soda mērķis formulēts Krimināllikuma 35.panta otrajā daļā, kas noteic, ka soda mērķis ir: 1) aizsargāt sabiedrības drošību; 2) atjaunot taisnīgumu; 3) sodīt vainīgo personu par izdarīto noziedzīgo nodarījumu; 4) resocializēt sodīto personu; 5) panākt, lai notiesātais un citas personas pildītu likumus un atturētos no noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas.

[22] Saskaņā ar Krimināllikuma 7. panta trešo daļu apsūdzētais izdarīja mazāk smagu noziegumu.

[23] Nodarījums pēc sava rakstura ir ekonomisks noziedzīgs nodarījums, kas vērsts pret valsts noteikto preču aprites un finanšu kārtību, vienlaikus radot apdraudējumu sabiedrības veselībai un tirgus godīgai konkurencei.

Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta iesniegto kaitējuma kompensācijas pieteikumu, par valstij cigarešu, kas marķētas ar trešo valstu akcīzes nodokļa markām, importu, konkrētajā gadījumā maksājama nodokļu summa – 2970,09 EUR.

Tiesas kolēģija, vērtējot apsūdzētā izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu, secina, ka nelikumīgās darbības ar tabakas izstrādājumiem būtiski aizskar sabiedrības intereses uz veselību un dzīvību, jo šādi tabakas izstrādājumi nav pakļauti pārbaudēm un aprites ierobežojumiem. Nelikumīgas darbības ar šādiem tabakas izstrādājumiem veicina brīvu, nekontrolējamu un nepārbaudītu tabakas izstrādājumu nonākšanu apgrozībā, turklāt kropļo godīgu konkurenci tabakas tirdzniecības sfērā.

[24] Vēl viena obligāta Krimināllikuma 46. panta otrajā daļā ietvertā likumdevēja prasība – nosakot soda veidu, jāņem vērā vainīgā personība, kas ir viena no sastāvdaļām soda individualizācijā, savukārt soda individualizācijas princips ir cieši saistīts ar taisnīguma principu.

[25] Saskaņā ar pirmās instances tiesā noskaidroto par /Persona C/ personību viņš ir agrāk tiesāts, sodāmība dzēsta (*lietas 1. sēj. 86.-87. lapa*), no Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras sniegtās informācijas izriet, ka /Persona C/ no 2020. gada 3. jūnija bija darba attiecības, reģistrēts iemaksu objekts no 2022. gada janvāra līdz 2022. gada maijam 500 EUR apmērā (*lietas 1. sēj. 92. lapa*). No vārdiem tiesas sēdē noskaidrots, ka ir šķīries, vidējā izglītība, viens apgādājamais (21 gadus veca meita), strādā, ir pastāvīga dzīvesvieta, agrāk sodīts.

Apelācijas instances tiesas sēdē papildus noskaidrots, ka apsūdzētais nesen mainījis darba vietu, strādā algotu darbu citā /Nosaukums G/uzņēmumā, ir tās direktors, ienākumi mēnesī no 700–1000 EUR.

[26] Tiesas kolēģija, ņemot vērā iepriekš izklāstīto izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu, apsūdzētā personību, uzskata, ka apsūdzētais par Krimināllikuma 221. panta pirmajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarīšanu sodāms ar panta sankcijā paredzēto sodu – sabiedrisko darbu.

[27] Soda mēra noteikšana ir saistīta ar atbildību mīkstinošu un atbildību pastiprinošu apstākļu esību vai neesību.

Saskaņā ar Krimināllikuma 47. pantu /Persona C/ atbildību mīkstinoši apstākļi par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu pēc Krimināllikuma 221. panta pirmās daļas netiek konstatēti.

Saskaņā ar Krimināllikuma 48. pantu /Persona C/ atbildību pastiprinošus apstākļus tiesas kolēģija nekonstatē.

Tiesas kolēģija uzskata, ka apsūdzētajam piespriestais sods, tā mērs par izdarīto noziedzīgo nodarījumu, ir samērīgs, individualizēts, taisnīgs un atbilstošs izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturam, radītajam kaitējumam un apsūdzētā personībai, atbildību mīkstinoša un pastiprinoša apstākļa neesībai.

Tiesas kolēģija uzskata, ka noteiktais sods sasniegs soda mērķi, kas ir aizsargāt sabiedrības drošību, atjaunot taisnīgumu, sodīt vainīgo personu par izdarīto noziedzīgo nodarījumu, resocializēt sodīto personu, panākt, lai notiesātais un citas personas pildītu likumus un atturētos no noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas. Piespriestais sods ir atbilstošs ne vien soda represīvo, bet arī preventīvo mērķu sasniegšanai.

Soda izciešanā /Persona C/ ieskaitāms aizturēšanā pavadītais laiks no 2022. gada 23. augusta līdz 2022. gada 25. augustam (divas dienas), kas atbilst 16 sabiedriskā darba stundām. Līdz ar to izciešamā sabiedriskā darba soda daļa ir 184 stundas.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 563. panta pirmās daļas 3. punktu, Krimināllietu tiesas kolēģija

nosprieda

atcelt Rīgas pilsētas tiesas 2024. gada 18. septembra spriedumu daļā par /Persona C/ atzīšanu par vainīgu un sodīšanu pēc Krimināllikuma 221. panta pirmās daļas, par soda izciešanas termiņā ieskaitāmo laiku.

/Persona C/ atzīt par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, kas paredzēts Krimināllikuma 221. panta pirmajā daļā, un sodīt ar sabiedrisko darbu uz 200 stundām.

Soda izciešanā ieskaitīt /Persona C/ aizturēšanā pavadīto laiku no 2022. gada 23. augusta līdz 2022. gada 25. augustam (divas dienas), kas atbilst 16 sabiedriskā darba stundām.

Izciešamā sabiedriskā darba soda daļa ir 184 stundas.

Pārējā daļā pirmās instances tiesas spriedumu atstāt negrozītu.

Spriedumu var pārsūdzēt 10 darbdienu laikā kasācijas kārtībā Augstākajā tiesā Kriminālprocesa likuma 574., 575. pantā paredzētajos gadījumos, iesniedzot sūdzību vai protestu Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas

kolēģijā.

Pilna sprieduma pieejamības diena – 2026. gada 23. marts.

Tiesnese (personiskais paraksts) Diāna Dumbre

Tiesnese (personiskais paraksts) Baiba Jakobsone

Tiesnese (personiskais paraksts) Ligita Kuzmane